

νοντο γνωστὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος ἢ τε ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἰδιάζουσα δεξιότης μεθ' ὧν ὁ Κ. Παπαδόπουλος διεύθυνε τὸ εὐεργετικὸν αὐτοῦ Ἐκπαιδευτήριον, πρὸς ταύταις δὲ καὶ οἱ γενναῖοι καὶ θαυσιεῖς καρπαὶ οὓς παρήγαγε, νομίζομεν οὐ μόνον περιττὸν ἀλλὰ καὶ ἄτοπον νὰ συστήσωμεν σήμερον αὐτό. Ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ὅσοι κατηρτίσθησαν ἐν τῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ, ἐδικαίωσαν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τε τῆς μαθήσεως καὶ τῆς χρηστοτητέας τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκείνων, οἱ τινες ἀνέθεσαν τὴν ἀγωγήν τῶν ἰδίων τέκνων εἰς τὰς φροντίδας τοῦ Κ. Παπαδοπούλου. Ἐπικαλούμεθα δὲ τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς ἓν καὶ μόνον πρὸ πάντων, εἰς τὴν ἀνένδοτον μέριμναν ἣν καταβάλλει ὁ διευθυντῆς περὶ τὴν ἠθικὴν ἀγωγήν τῶν διδασκομένων· καθ' ὅσον μάλιστα ἐκ πείρας γινώσκομεν ὅτι ὁ Κ. Παπαδόπουλος διετέλεσε καὶ διατελεῖ ὡν πιστὸς φύλαξ τῆς ἐντολῆς ἐκείνης τῆς ἡμετέρας θρησκείας, ἥτις ἀξιοῖ « παιδεῖαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ », ἅμα δὲ καὶ τῶν θείων παραγγελμάτων τῶν ἡμετέρων προγόνων, οἵτινες συμφώνως τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἔλεγον ὅτι, « πᾶσα ἐπιστήμη χωρίζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργία οὐ σοφία φαίνεται. »

Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀνατροφῆς τῶν νέων ἀνάγκη νὰ προσέχωσι κατ' ἐξάρετον οἱ γονεῖς, μαθόντες μάλιστα ἐκ τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διαδραματισθέντων ἐν Ἑλλάδι, ὅτι « καὶ αἱ εὐφρέσται τῶν ψυχῶν κακῆς παιδαγωγίας τυχοῦσαι, διαφερόντως κακὰ γίγνονται. »

Ὡς καὶ ἄλλοτε, οὕτω καὶ σήμερον ὁ Κ. Παπαδόπουλος ἔχει συνεπιμελητὴν τὸν Κ. Α. Κωνσταντινίδην, γνωστὸν ἐπίσης διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὸν ζῆλον. ἔχει δὲ καὶ διδασκάλους καὶ φροντιστάς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις δοκιμωτέρων.

ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΣΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙ ΕΝΕΧΥΡΩ.

Πρὸς τὸν Κύριον Στέφανον Ν. Δραγούμην,

Διευθυντὴν τοῦ Ἑλλ. περιθ. συγγράμματος « Πανδώρα »

—ο—

Ἐπεχείρησα τὴν εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν μεταφράσιν τῶν κατὰ καιροὺς ἐκδοθέντων σπουδαιωτέρων Γαλλικῶν συγγραμμάτων « *Περὶ τῶν δανειστηρίων ἐπὶ ἐνεχύρῳ* » (*Monts-de-piété*), ὁρμηθεὶς ἐκ μόνης τῆς ἰδέας τοῦ ὅτι ἡ γενίκευσις τῶν ἰδεῶν αὐτῶν πιθανὸν νὰ συντελέσῃ κατὰ τι εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοιούτων εὐεργετικῶν καταστημάτων ἐν Ἑλλάδι, προσφόρων καὶ τούτων μέσων πρὸς κατάπαυσιν τῆς πιεζούσης τὸν Ἑλλ. λαὸν τοκογλυφίας. (Ὡρα τὴν πρὸς τὴν Β'. Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλή-

νων Συνέλευσιν ἀπὸ 12 Φεβρ. 1864 Ἐκθεσιν τῆς ἐπὶ τοῦ Πρῦπολογισμοῦ τοῦ Κράτους Ἐπιτροπῆς. σελ. 2 § 17.) Εἰς τὸ *Δανειστήριον ἐπὶ ἐνεχύρῳ* θέλει εὐρεῖ ἀσφαλὲς καταφύγιον ἐν ὧρᾳ ἐπιδημικῆς νόσου, ἀπροσδοκῆτου δυστυχήματος, ἀνεχείας, ἀεργίας ἕνεκα βαρυτάτου χειμῶνος, ὃ τε πλούσιος καὶ ὁ πέννης, ὁ γεωργὸς, ὁ ναύτης, ὁ βιομήχανος, ὁ ἱερεὺς καὶ ἐν γένει πᾶς πολίτης ἢ στρατιώτης, δίδων ὥς ἐνέχυρον ὃ,τι πολυτίμον ἔχει, ἢ μέρος τῶν ἐπίπλων του, ἢ μέρος τῶν ἐργαλείων του, ἢ μέρος τῶν ἐνδυμάτων του, καὶ λαμβάνων ἐπὶ μηδαμινῷ τινι τόκῳ τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτῷ χρηματικὸν ποσόν.

Εἰς τὸ κατάστημα αὐτὸ θέλει ἀποταθῇ ὁ μικρέμπορος ἰδίως τῆς Ἑλλάδος, ὁπόταν, ἔχων νὰ κάμῃ πληρωμὰς γραμματίων ἢ συναλλαγματικῶν εὐρίσκεται ἄνευ μετρητῶν εἰς τὸ ταμεῖόν του καὶ ἄνευ πιστώσεως παρὰ τῇ Τραπεζῇ ἢ τινι τοκιστῇ. Ὅθεν ἐν πλήρει ἐχεμυθίᾳ καὶ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἐξευτελισμοῦ μεταφέρων ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ μέρος τῶν ἐμπορευμάτων του θέλει λαμβάνει τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτῷ χρηματικὸν ποσόν, καὶ οὕτως ἐξοικονομούμενος δὲν θέλει διακωμωδεῖται παρὰ τῶν μοχθηρῶν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τῶν χρεῶν του, ὅπερ, κατ' ἀτυχίαν, ἐν Ἑλλάδι μάλιστα δύναται νὰ κλονήσῃ εὐκολώτερον τὴν ὑπόληψιν, καὶ ἐνίοτε νὰ ταχύνῃ τὴν πτώχευσιν ἐνὸς τιμίου ἐμπορίου.

Εἰς τὸ Δανειστήριον τοῦτο θέλει καταφύγει ὁ ἀτυχὴς ὑπάλληλος τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐνδεὴς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ριπτόμενος εἰς τὴν ἀεργίαν ἀπὸ τὸν ἑνα ἢ τὸν ἄλλον ὑπουργόν, καὶ διατελὼν ὑπὸ τὸ βάρος πολυαριθμοῦ οἰκογενείας θὰ λάβῃ χρηματικόν τι ἐπὶ ἐνεχύρῳ ποσὸν ἵνα φέρῃ ἄρτον εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Ἡ χήρα, τὴν ἐπιούσαν τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου τῆς, θέλει κρούσει τὴν θύραν τοῦ εὐεργετικοῦ αὐτοῦ καταστήματος, καὶ ἐνεχυραζομένη ὃ,τι κέκτηται, θὰ λάβῃ τι ποσὸν χρημάτων ὅπως προφθάσῃ τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας τῆς, καὶ οὕτως ἀποφύγῃ τὰ ἐπακόλουθα τῆς χηρείας καὶ ἀνεχείας τῆς.

Αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν ἢ νήσων τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀθήνας διατρίβων, ἢ σπουδάζων, ὁπόταν ἐν ὧρᾳ βαρυτάτου χειμῶνος θὰ βραδύνῃ νὰ λαμβάνῃ χρήματα, ἕνεκα πολυημέρου διακοπῆς τῆς συγκοινωνίας, ξένος καὶ ἄγνωστος ἐνίοτε ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο θ' ἀποτείνεται διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας του, καὶ θὰ ἀποφεύγῃ τὰ δίκτυα τῆς τοκογλυφίας.

Ἰστετε *Δανειστήριον ἐπὶ ἐνεχύρῳ* καλῶς διοργανιζόμενον ἐν Ἑλλάδι, παραχωροῦν τὸ χρῆμα ἐπὶ μικρῷ τινι τόκῳ, καὶ ἀποβλέπον ἀποκλειστικῶς εἰς

τὸν εὐεργετικὸν αὐτοῦ σκοπὸν, θέλει σώσει τὸν τόπον ἀπὸ τοῦς ὄνυχας τῆς θεοστυγοῦς τοκογλυφίας, ἥτις ἀνευθριάστως δανεῖζει σήμερον εἰς Ἀθήνας καὶ τὰ ἑλληνικὰς ἐπαρχίας καὶ νήσους μικρὰ μὲν ποσὰ μὲ τόκον ἑκατὸν καὶ 200 τοῖς 0/0, μεγάλα δὲ μὲ 40, 50, καὶ ἐνίοτε 60, 0/0. Διότι, τὸ λαμβάνειν παρὰ τοκογλύφου σήμερον 50 δραχμὰς, καὶ ἀποδίδειν αὐτῷ μετὰ 15 ἡμέρας δρ. 60, τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἐτήσιος τόκος 240. 0/0 !! Τὸ λαμβάνειν δραχ. 100, καὶ ἀποδίδειν τῷ τοκογλύφῳ δρ. 130 μετὰ μίαν τριμηνίαν, τί εἶναι παρὰ τόκος 120, 0/0 !!

Πέρυσιν εἰς Ἀθήνας ἐγνώρισά τινα κύριον ἐπαγγελλόμενον τὸν τοκιστὴν μὲ δισχιλίων δραχμῶν κεφάλαιον κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τινῶν φίλων μου. Μίαν τῶν ἡμερῶν, περιεργεῖα κινούμενος, τὸν ἠρώτησα περὶ τῆς προόδου τῶν ἐργασιῶν του· εἰς ἀπάντησιν δὲ μοι ἐπέδειξε τὰ ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ του 10 ἢ 12 ὁμόλογα ἢ συναλλαγματικὰς ἐκ δραχ. 50, 80, 100 μέχρι 200, πρὸς δὲ καὶ τεμάχιον χάρτου ἐφ' οὗ ἀνέγνωσα τὰ ἀκόλουθα·

Τοκολόγιον.

Δάνεια, δραχ. 50 μηνιαῖος τόκος δραχ.	5
« « 100 τριμηνιαῖος « «	30
« « 200 ὁμ. « «	30

Ἄρα ὁ εὐσυνείδητος οὗτος τοκιστὴς ἐπασχολῶν οὕτω τὰ κεφάλαιά του (!!) ἀπολαμβάνει ἐτησίως δραχ. 2000 περίπου, προτὶν, ὅπερ, ἀγνοῶ ἂν τραπεζίτης ἐν Γαλλίᾳ δύναται ν' ἀπολαύσῃ ἐτησίως ἐκ κεφαλαίου δραχ. 30,000 !

Πλὴν ταῦτα μὴ μᾶς πτοήσωσι, διότι πρὸ ἡμῶν, ἡ Εὐρώπη ἅπασα εἶχεν ὑποκύψει ὑπὸ τὸν πέλεκυν φρικώδους τοκογλυφίας. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ K. Croze Magnan, Γεν. Διευθυντὴς τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Δανειστηρίου ἐπὶ ἐνεχύρῳ, ἐν τῷ σπουδαιωτάτῳ συγγράμματί του » *Etudes sur les Monts-de-piété* » .

« Κατὰ τὸν 13^{ον} καὶ 14^{ον} αἰῶνα ἡ τοκογλυφία κατεπίεζε τό τε ἐμπόριον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν· ἡ ἀριστοκρατία καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες ὑπέκυπτον εἰς τὰς παρανομίας της, καὶ τὸ πᾶν διήρχετο διὰ τῶν ἀρπακτικῶν αὐτῆς ὀνύχων ὁ ἐκ διαταγῆς Φιλίππου Αὐγούστου τῷ 1218 ὁρισθεὶς ἐννομος (!!) τόκος 46 0/0, ἀνέβη τῷ 1350 εἰς 86 0/0 διὰ νόμου (!) τοῦ Ἰωάννου. Ὅθεν ὑφίστατο ἠθικὴ τις λέπρα ἥτις, καταβιβρώσκουσα τὴν κοινωνίαν, ἀπῆτει, ἡ δραστήριόν τι φάρμακον ὅπως μετριασθῇ, ἡ τὴν ἐντελῆ τοῦ κακοῦ θερκαίαν. Συνεστήθησαν λοιπὸν τὰ Δανειστήρια ἐπὶ ἐνεχύρῳ. »

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι κατ' ἀρχὰς οὐ μόνον οἱ τοκογλύφοι, ἀλλὰ καὶ μεγάλοι τραπεζίται καὶ

τοκισταὶ ἐκπύχθησαν πολέμοι τῶν Δανειστηρίων τούτων· ἀλλ' εὐρόντες δύο ἰσχυροτάτους ἀντιπάλους, τὸν λαὸν ἀφ' ἐνὸς ἐκτιμήσαντα τὸν φιλάνθρωπον καὶ λαοσωτήριον σκοπὸν τῆς συστάσεως των, καὶ τὸν κληρὸν ἀφ' ἑτέρου ὑπερασπισθέντα ταῦτα καὶ ἀπὸ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἱεροῦ ἀμύωνος τῶν Ἐκκλησιῶν, δὲν συνέτεινον εἰς ἄλλο, παρὰ εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἐν πλείσταις εὐρωπαϊκαῖς πόλεσι πρὸς σωτηρίαν τῶν λαῶν. Ἐκτοτε λοιπὸν ἤρξατο νὰ εὐεργετῇται ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἔπκυσε τοῦ νὰ καταισχύνηται καὶ ἐξευτελίζηται παρὰ τῶν τοκογλύφων συρόμενος δι' εὐτελῆ χρεὴ εἰς τὰ δικαστήρια, εἰς τὰς φυλακάς, καὶ στερούμενος παντὸς πολυτίμου ὕπερ κέκτηται, ἢ τῶν ἐνδυμάτων, ἢ τῶν ἐπιπλῶν, ἢ τῶν ἐργαλείων του κλ. Ἄν δέ τις εἴπῃ ὅτι εἰς παρομοίας στερήσεις ὑποβάλλεται ἐνίοτε τοιούτων Δανειστηρίων ὀφειλέτης, ἡ ἀντίρρηση αὕτη εἶναι μὲν ἀληθὴς, ἀλλὰ μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι τοῦτο συμβαίνει εἰς 5 δανειζομένους μεταξὺ 300, καὶ πάλιν μετὰ παρέλευσιν 6, 12, ἢ 18 μηνῶν ἀπὸ τῆς παραχωρήσεως τοῦ δανείου· χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ οὐδέποτε χειροτερεύει, ἀλλὰ τείνει πρὸς βελτίωσιν ἢ θέσις παντὸς ἱκανοῦ ἀνθρώπου.

Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἂν εὐτυχήσωμεν νὰ συστήσωμεν τοιαῦτα ἀληθῶς εὐεργετικὰ καταστήματα, ἢ τοκογλυφία, ἔχουσα αὐτὰ ὡς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς ἀντιπάλους της, καὶ καταδικωκομένη σπουδαίως παρὰ τοῦ νόμου, θέλει κλίνει γόνυ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ λάβει τὸν προωρισμένον αὐτῇ δρόμον, ὅστις εἶναι ὁ ἐξαρτισμὸς της ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν πεπολιτισμένων κοινωνιῶν.

Εἴθε οἱ μεταξὺ χρυσοῦ Πακτωλοῦ πλέοντες ὁμογενεῖς Ἕλληνες ἐνθυμούμενοι τὸ τοῦ Σοφοκλέους « Καὶ μεῖζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω », νὰ μὴ ἀμελήσωσι τὴν σύστασιν τοιούτων ἐν Ἑλλάδι Δανειστηρίων, ὄντες βέβαιοι ὅτι καὶ τὸν τόπον θὰ ὠφελήσωσι καὶ τὰ κεφάλαιά των δὲν θὰ ἐνασχολήσωσιν ἀσκόπως.

Ἐγγραφον ἐν Μασσαλίᾳ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1864.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΘ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ.

ΣΥΛΛΟΓΗ

λέξεων, φράσεων καὶ παροιμιῶν.

(Συνέχ. Τετ. Φυλλ. 341.)

—000—

Σ.

Σαβάζω ἢ ζαβάσσω. « Ἐσάβαζε ἡ ἐζάβαξε. » τουτ. ἐκλονίσθη ἡ ἐτινάχθη δυνατὰ χμαί. « Ἐπεσε